Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 ыла алтыныы ыйтан таҕыстар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 70 (5582) | 1981 ыл, Бэс ыйын 11 күнэ чэппиэр | Сыманата 2 харчы

Бүтэһиктээх түмүккэ суоттанан

Калужскай уобаласка үрдүк сайдыылаах хаһаайыстыба холобурунан Козельскай оройуон «Россия» колхоһа буолар. Маннык хас биирдии колхозтаах бэйэтин үлэҥин бүтэһиктээх түмүгэ тиһэ-хаччы буолуоҕун биллэр, ол иһин ойор дьулуурдаахтык үлэлиир.

XI пятилетка бастакы сылыгар колхозтаахтар туруорбуттар соруктара улахан: гектар ахсыттан туорахтаах культуралар үүнүүлэрин ылыыны 40 центнергэ тиэрдэргэ, хас биирдии ынахтан 4500 кг үүтү ылыргa.

Снимоктарга: сүөһүү уотар комплекс саҥа корпуһа; комсомольскай-ыччат звено чулуу оператордара (хаҥастан)—Ольга Суравкина, Любовь Зыкова, звеньевой Татьяна Шманова, Дина Русских уонна Ольга Рост.

ССТА фотохрониката.

МЭЧЧИРЭҢ ХАС БИИРДИИ КҮНҮН— МУҢУТУУР КӨДЬҮҮСТЭЭХТИК

Кыстык аҕыс ыйдарыгар оройуон сойхозтарга былааннарын үүтү валовой ылыыга 101,3 бырыһыан, государствоҕа туттарыыта 127,3 бырыһыан толордулар, бороскуорто эбиллиитин 103,2 кг тиэрдэри ситистилэр. Карл Маркс аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар ордук көрдөрүүлэннилэр.

Ол эрээри барыы-оттуон үчүгэй усулуобуйалаах кыстыкка сүөһүгүтэн үүтү-аһы ылыыга не ыахтар сиэ туһаныллыбатылар. Үүтү валовой ылыы графигын совхозтар 14 отделениеларыттан 6-та эрэ, оттон фуражнай ынахтан маһыны суос-соҕотох Болугур отделениета эрэ толордулар. Үүтү туттарыыга уопсай көрдөрүү тиһэ да үрдүгүн иһин сорох отделениелар (ордук Хоптоҕо уонна Сылан) ынахтарын ыраахтыан туһаммакка графиктарын бохтулар. Ыччат сүөһүү төлөһүтүү кэмнэрин инник ыйга биллэрдик мөлтөтүлүннэ. Ыам ыйыгар болтоноллор биир да грамм привеһи ылбатылар, ыһыҥнары ыйдарга балачча үчүгэйдик үлэлээбит хаадардар баара-суоҕа 1,5 кг төлөһүттүүлэр. Хоптоҕолор уонна соловьевтар эмиэ ылыллэрин сотто сыстылар.

Баар оту, эбин аһылыгы үчүгэйдик былаанныыбатахтан, ынчаллаахтык ороскуоттаабатахтан сорох сирдэргэ сүөһү татым аһылыгынан саахаата, эрдэ сиргэ үүрүллэн дьүдэйдэ-холуунна. Биир үнсүн итн тэбиитигэр сүөһү туһата суох өлүүтэ эрэйиллэрки нурдук лаппа аччатыллыбата.

Быйылгы ыстыкка ордук мөлтөхтүк Субуруускай аатынан совхоз (директор Ефремов А.В., партком секретаря Ефимов Е. Е., профсоюз рабочомун председателэ Смирнова С. С.) үлэлээтэ. Бу хаһаайыстыба үүтү туттарыыттан ураты барыы-сүрүн көрдөрүүлэрэ былаанын тохто: валовойунан 91 тонна, биир фуражнай ынахтан 306 кг үүтү итэҕэс ыата, ыччат сүөһүнү төлөһүтүү былаанын 20,8 кг ыыйбата. Өссө куһаҕана, охсуулаах субуруускайга кыстык устата 201 ынах сүөһү, 24 сылгы кэнньүнэн өлүө. Хаһаайыстыбаннайа суох быһыыттан, көрүү-харайыы күһаҕаныттан, эпизоотиэс намыһаҕыттан саасҥы ыйдарга Соловьев уонна Хатылы отделениелэриттэр сүөһү массабайдык өлүүтэ, быһа туһүүтэ таһаарылынна. Маннык ынаҕы искусственнай сиэмэлэһиигэ болҕомто эмиэ уурулуубат, график баара-суоҕа 65,9 бырыһыан толоруллан иһэр. Ордук улахан хаалыы—эмиэ Хатылыга.

Сүөһү ыстыга түмүктээхэ. Ыалдьыҥ, субан сүөһү барыта мэччирэҥнэ таҕыста. Үүтү, эти ылыыга бу саамай төрөөстөох кэмн муҥутуурдук туһанар сорунтаахпыт. Быйыл мэччирэҥ ыйдарыгар (ньүһүгүү эбин уотуукку киллэрэн туран) 2500 ыччат сүөһүнү хас биирдиитин 130-туу кг төлөһүтэр, сайын устата фуражнай ынах ахсыттан 850 кг итэҕэс суох үүтү ылыр, ньырэй орто төлөһүйүүтүн 115 кг тиэрдэр эбээһэтэлистибэлэрэхпит.

Ити кирбиилэри ылыыга саамай эффективнай бэс ыйа саҕаланна. Совхозтар бу ыйга валовойунан 1200 тоннаттан итэҕэйдэ суох үүтү ылыр уонна онтон 960 тоннатын государствоҕа туттарар, соҕотуоҥкаланар үүт 25 бырыһыанытын итэҕэйдэ суоҕа бастакы суортааһынан бэрэрэ ситиһэр, хас биирдии ньырэй 22-лии кг аччыгыйа суох төлөһүтэр соруктаахтар. Итиэннэ төлөрөр туһугар сайын бастакы күннэриттэн маанылыы дуоһута көмчитэр уонна уулаатар, дэлэйдик эбин аһатар наада. Бүгүн биһиги хаһыаппытыгар Сылан сүөһүүтүгэр социалистическай эбээһэтэлистибэтэ бачаатаммэр. Орджоникидзевскай «Тиит Арыы» совхоһа, Мэҥэ-Хаҥалас сүөһүүтүгэр үүтү ылыыны эбэтиигэ, Суоттаар сүөһүүтүгэр уонна Нам «Хатыҥ Арыы» совхоһун коллектива мэччирэҥ кэмигэр ыччат сүөһүнү төлөтөрдүк төлөһүтүүгэ республикаҕа бачыым көтөхтүлэр.

Совхозтар партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэрэ ити бачыымнары сир ахсын дьыалаҕа ыйоҕуну тэрийэр, фермалар коллективтарыҥ биирдии сүөһүүтүгэр ортолоругар социалистическай куоталаһыыны хаһаайыстыбаҕа-дьаҥ кэтээхтүк тэнитэр эбээһинэстээхтэр.

Мэччирэҥ хас биирдии күнүн үүтү, эти ылыыны уонна соҕотуоҥкалааһыны эбэтиигэ муҥутуур көдьүүстээхтик туһаныы—тыа сирин үлэһиттэрин уталыттыллыбат сорунтара.

Сайыҥҥы ыйдарга— ынахтан элбэх үүтү!

Сылан сүөсүһүүттэрин ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭТЭ

Биһиги—«Чурапчы» совхоз Сылан шаҕы отделениетын сүөсүһүүтүгэр уонна сведиалистара—сүөһүттэн бородуук суйаны ылыыны уонна соҕотуоҥкалааһыны элбэтиннэриигэ уонна сайыҥҥы ыйдарыгар элбэх үүтү ылыыга маллыы Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун уонна Орджоникидзевскай оройуон «Тиит Арыы» совхоһун маннык-ыччаттарын, бастуукларын, специалистэрин бачыымнарын ойуурга дьулуһан, бэйэбитигэр сайыҥы түөрт ыйга маннык социалистическай эбээһэтэлистибэни ылынабыт:

—отделение үрдүнэн фуражнай ынах ахсыттан ортотунан 800 кг үүтү ылан аспыт сыллааҕы көрдөрүүнү 287 кг-нан үрдэтэргэ. Ити иһигэр опыттаах маннык-ыччаттар М. Д. Макарова 1045-тин, А. В. Никитина 1165-тин, С. Е. Макарова 1158-тыы кг үүнү илгэнэ ылыахтара;

—мэччирэҥ ыйдарыгар отделение үрдүнэн валовойунан 463 тонна үүтү ылыыга. Тэбааарыыаһы 90 бырыһыанныыга тиэрдэн, үүтү соҕотуоҥкалааһын кэмэйин аспыт сыл туһаннаах кэмиэҥэйтээҕэр 102 тоннаннан улаатыннараргa;

—государствоҕа үүт 50 бырыһыанын бастакы суортааҕынан туттараргa.

Үүтү валовой маһыыны үөһэ ыйылыыбыт кирбиини ылар туһугар бэс ыйыгар отделение фермалара 102,2 тонна, от ыйыгар 123 тонна, атырдьах ыйыгар 126,8 тонна уонна балаҕан ыйыгар 111,3 тонна үүтү ылахтара, оттиһигэр бириигэдэлэриниэн: Улахан Күөл 22, 24, 29, 26—барыта 101 тоннаны; Ойбон Күөл 43,3, 57, 54,2, 43,4—барыта 198 тоннаны уонна Бэрэ 36,9, 42, 43,6, 41,9—барыта 164 тоннаны.

Сайыҥҥы ыйдарга үүтү ылыыны үрдэтэр туһугар фермалар бастууклара ынахтарын маршрут быһыытынан ыччаһын мэччитиэхтэрэ, ыамы хотуттуумуу таһаарыахтара суоҕа. Хас биирдии сайылык аналлаах котелларынан хаачыллан эбин аһылык тиһигэ быстыбат тыс сиэтиллиэ. Бэрэ, Тамҥыны, Сактараат саймылыктарга ынаҕы механическай маһын тэрилли, сир ахсын ороҥулаан торообуттэри раздойдааһын олохтонуо. Үүт хаачыстыбатын үрдэтэр иһин фермалар уонна маннык-ыччаттар иккиэн ардыларыгар көхтөөх күрэхтэһии тэнитиллиэ.

Биллэрин курдук, эбээһэтэлистибэ туолуутун маннык-ыччаттар уонна бастуукта быһаарыахтара. Киниэ олоҥор уонна үлэлиир усулуобуйалара салгыы туспарыллыа, күннэҥи үлэ ремиэ кытаанахтык тутуһуллуо.

Бэйэбитигэр итинник эбээһэтэлистибэни ылынан туран, сайыҥҥы ыйдарга сүөһүттэн бородуукуйаны ылыыны үрдэтиигэ биир идеэлээхтэрбит социалистическай куоталаһыыны өссө кинилиик, көхтөөхтүк тэнитиахтаргa диэн эрэнэбит.

(Эбээһэтэлистибэ сүөсүһүүттэр мунньахтарыгар биир сааннан ылыллыыта).

ССКП РАЙКОМУГАР

Партия райкомун бюрота мэччирэҥ ыйдарыгар үүтү ылыыны элбэтиигэ, үүт хаачыстыбатын туспарыыга уонна табаарыаһын үрдэтиигэ «Чурапчы» совхоз Сылаҥнаабы отделениетын сүөсүһүүттэрин эбээһэтэлистибэтин биһирээтэ.

Бюро совхозтар парткомнарын, профсоюз рабочкомнарын, ЫЕСЛКС райкомун, сельсоветтар исполкомнарын сайыҥҥы кэмигэ үүт ылыын үрдэтиигэ эбин дьаһаллары ылалларыгар, бириигэдэлэр, фермалар, биирдии сүөсүһүүттэр ортолоругар социалистическай куоталаһыыны көдьүүстээхтик тэнитэллэриигэр эбээһинэстэтэлээтэ.

Пятилеткатааҕы кылааты хаҥаттар хаҥатан иһиэххэ!

Оройуон бааныналарыгар

Сүөһү аһылыга буолар культуралар ыһыллаларын совхозтар бэҕэһээ түмүктээтилэр. Карл Маркс аатынан совхоз 564, Субуруускайдар 405, эрэликтэр 401, «Чурапчы» совхоз 300 гектарга ыстылар.

Оройуон үрдүнэн турнепс 63 гектарга ыһыллыбыт.

Быйыл оройуон совхозтара ирдэтиллэр кыары 2898 гектарга нотоҕуохтээхтэр. Бу үлэ саҕаламмыта балачча буоллаҕынан баран, тэтим олус быстаан. Бэс ыйын 10 күнүнээҕи турутунан 215 эрэ гектар, ол иһигэр Карл Маркс аатынан совхозка 117, Субуруускайга 20, Эрэликтэ 60, «Чурапчы» совхозка 18 гектар хорутулунна.

Былааны толорор туһугар совхозтар салалталара, туһаннаах специалистара эбин дьаһаллары ылыах тустаахтар.

Инника күөҥнэ

«Чурапчы» совхоз биллиилээх маннык-ыччата М. И. Иванов кыстын аҕыс ыйыгар хас биирдии ынаҕыттан 1911-дии кг үүтү ылан, үүтү валовой ылыы сорудаҕын 13,5 тоннаннан аһарда. Опыттаах сүөсүһүт биһиги бэс ыйга фуражнай ынаҕын ахсыттан 1144-түү кг үүнү илгэнэ ылан, сорудаҕын 357-лии кг нуоҥарда.

А. ГОТОВЦЕВА.

Тэтима ыһыктыбакка

Лесопункт коллектива сорудаҕын сыл бэс ыйыгар бородуукуйаны валовой оҥоруута 5,3 тыс. солкуобайынан, батарыыга 11,6 тыс. солкуобайынан, оттук маһы тиэйиигэ 600 кубометрынан аһараары ситиста.

Коллектив маны соҕотуоҥкалааччылара, механизатордара ылбыт тэтиилэрин ыһыктыбакка партийнай съиэстээх сыл быаннарын болдьоҕун иннинэ толоруорго дьулуһаллар.

И. РОМАНОВ.

45 киилэҥэн ордук

Кэлэйки бороскуотун ааҕыллыбыта суотта

Куоталаһыы бастыҥнара

Общественнай сүөһү ыстыгын аастыт аҕыс ыйа түмүктэриҥэн совхоздар биригэдэлэрин социалистическай куоталаһыыларыгар Бахсы Толоонун уонна Мутудай Мараландьытын биригэдэлэрэ атыттартан ордун көрдэрүүлэннилэр.

Ыанньык фермаларын нүөхтэһиилэригэр хас бириҥдии фуражтай ыанньыктан ортотунан 1308-тыы кг үүтү ыабыт М. Е. Осипова старшайдаах Хадаар «ЫБСЛКС 60 сылаа» фермаҕын коллектива бу да сыраыыга тэҥнэҕэин булбата. Опытаах наставник З. Д. Капитонова салайар Одьулуун Үрэх Күөрэтээҕи фермаҕын ыанньыксыттара фуражтай ыанньыктарын баҕыгар 1133-түү кг үрүҥ ылгын ыаан эмиэ үчүгэй ситиһиилэннилэр. Оройуон чемпиона М. И. Иванов старшайдаах Арыылаах отделениетин «Эрчим» фермата ыанньын аҕыстан 1027-лии кг үүтү ыата.

Үрүҥ ылгэ маастардарын куоталаһыылара саастыы ыйдарга ордук көхтөөхтүк барда. Онно фуражтай ыанньын аҕыстан 1917-лии кг үүтү ыабыт Хадаар эдэр ыанньыксыта Наталья Кеоофонтова бастаан ыстэр. М. И. Иванов кинитэн 6 кг эрэ хаалан бэс ыйытыгар иккис түөрүгэ үчүгэй сайаҕаны оҥордо. Болугуртан ыанньын аҕыстан 1449-тыы кг үүтү ылбыт Матрена Игнатьева Карл Маркс аатынан совхоз ыанньыксыттарыттан балачча атан ыстэр.

Ыччат сүөһүнү толоҕутүүгэ оройуонтан ыытыллыаах Бахсы Толоонун «Саһарда» фермаҕын сүөһүгүтэрэ атыттартан лаппа чорбойдулар: 167 бороскуну сүтүгэ суох ниҥэн хас бириҥдиилэрин 154,5 кг толоҕуттүлэр. Хайахсыт Кэтит Күөлүн звенота туппут бороскуларын 99,3 бырыһыан тыыннаах ниҥэн хас бириҥдиилэрин 117-лии кг улаатыннарары сиҥиэтэ.

Бороску көрдөөччүлэр социалистическай куоталаһыыларыгар 50 бороскуну ыстык устата сүтүгэ суох ниҥит уонна хас бириҥдиилэрин 153-түү кг толоҕуппут И. С. Макаров (Чакыр) эрдэлээхтик бастаата. Мутудайтан И. Н. Толстоухов 64 бороскуну 135,6 кг толоҕуттаа. Оттон С. И. Окопешников (Чакыр) 124,3 кг орто толоҕуттууну ситиһэн үһүс көрдөрүүлэннэ.

СЕЛЬСОВЕТТАР ҮЛЭҺИТТЭРИН КУСТОВОЙ СҮБЭ МУННЬАҐА

Бэҕэһээ Чурапчыга ССКП райкомун мунньахтыыр саалатыгар республика Дьыл орус илии энэргиэтэ оройуоннарын — Амма, Алексеевскай, Мэҥэ-Хаҥалас, Уус-Алдан уонна Чурапчы сельскай Советтарын исполкомнарын председателларын кустовой сүбэ мунньаҕа буоллаҕа.

Сүбэ мунньаҕы ылгас киэргэн тылынан Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министрин баскакы солбуйааччы **Д. А. Ноттосов** аста.

Кустовой сүбэ мунньах кыттыылаахтара **«Общественность күүһүнэн сүөһү аҥылыгын соҕотуоҥкалаһыыга республика сельскэй Советтарын соруктарын туһуннан»** Тыа хаһаайыстыбатын министрин баскакы солбуйааччы Д. А. Ноттосов уонна **«Сельсоветтар исполкомнара иэйиэннэриллэр үүтү уонна эти соҕотуоҥкалаһыыны тэрийиигэ соруктарын туһунан»** Саха АССР тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын соҕотуоҥкалаһыыга уонна хаачыстыбатыгар государственнай инспектора **Д. В. Николаев** дакылааттарын истэн дьүүллэстилэр.

Дакылааттар сүүмэрдэриэн кэпсэтиигэ тыл аттилэр: тт. **М. С. Черкашина** — Уус-Алдан оройуонун Курбуһах сельсоветын исполкомун председателэ, **Е. А. Алексеев** — Амма оройуонун Болугур сельсоветын исполкомун председателэ, **Н. Ф. Петров** — Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун Наахара сельсоветын исполкомун председателэ, **В. Г. Вырдылин** — Алексеевскай оройуон Октябрьскай сельсоветын исполкомун председателэ, **М. М. Диодоров** — Чурапчы оройуонун Болугур сельсоветын исполкомун председателэ, **В. В. Филиппова** — Амма оройуонун Чакыр сельсоветын исполкомун председателэ, **Р. И. Саввин** — Алексеевскай оройуон Дьохсоҕон сельсоветын исполкомун председателэ.

Сүбэ мунньах кыттыылаахтара дьүүлэһиллибит боппуруостар сүрүннүүлэриэн Саха АССР бары сельскэй уонна бэ-һүөлэктээҕи Советтарыгар ыҥырыы ыыппыылар.

x x x

Ыаллыы оройуоннар сельсоветтарын үлэһиттэрэ, бэ бэрэбэ Чурапчы уонна Хоптоҕо сельскэй Советтарыгар сылдьан тэрийэр-миэстэбай үлэ, тыа хаһаайыстыбатын саалаҕыы опытын кытта билсистилэр.

И. ВАСИЛЬЕВ.

БАМ тутуутугар ССКП XXVI съиһин аатынан Бүтүн Союзтаабыт комсомольскай ударнай этэрээт 7 тыһ. добровольцтара кэллилэр. Снимокка: маннык Икабья бөҕөлөк үүнэн тахсыаҕа.

АЛГАЙСКАЙ КЫРААЙ. «Россия» колхозка хонуу үлэлэригэр куоталаһыы хаамыыта кизэҥник сырдатыллар, кыайыыларыгар уоруулаахтык чэстэнилэр. Снимокка: колхоз Культуратын дьэтэн үлэһиттэрэ хонуутааҕы агитацыыны киэргэтэллэр.

ССТА фотохрониката.

Эрдэттэн оҥостуоҥ — элбэҕи оттуоҥ

Техниканы өрөмүөннүүллэр

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хайахсыттааҕы отделениетын рабочайдара Бүлүү оройуонун «Мастаах» совхоз коллектива сүөһү аҥылыгын соҕотуоҥкалаһыыга республикаҕа көтөхпүт бачыымык ойоон быйыл сүөһү аҥылыгын бэлэмнэһиигэ эрдэттэн бэлэмнэнэргэ быһаарымыттара.

Быйыл манна 3 механизированнай анардаах, 2 кэлэ, 1 илии звенолара үлэлиэхтэрэ. Нэһилиэк сырдьаҕастара от үлэтигэр туттуллар кыраабыллары, атырдьахтары, сыарҕалары оҥорууга активнайдык кытталлар. Сүөһү аҥылыгын соҕотуоҥкалаһыыга 10 «Беларусь», 4 ДТ-75 трактордар туттуллуохтара. Итиэннэ субу күннэргэ 5 МТЗ, 2 ДТ тракторлар өрөмүөннэнниллэр. Отделение механига К. Г. Кузьмин салалтатынан от үлэтигэр туттуллар маҥсыыналары өрөмүөнньэйин мыыллар.

Ол эрээри оттоохуун рабочай быдаана оҥоһуллар, звенолар салайааччылыра, кинилэр састааптара сүүмэрдэнэ иликтэр. Бу күннэргэ ити боппуруостар быһаарыллыаллара саанда.

Д. ЭВЕРСТОВ,
«СО» общ. корр.

Ходуһаҕа кэмигэр киирээри

Сүөһү аҥылыгын соҕотуоҥкалаһын былдьаһыктаах күннэрэ чугаһаан иҥэллэр. Дьыала бу улахан суолталаах сезоннай хампаанньаҕа эрдэттэн бэлэмнэниттэн, ходуһаҕа кэмигэр киирэ иликтэн тутулуннуоҕа.

Быйыл Субуруускай аатынан совхоз Соловьевскайы отделениета 3060 тонна оту соҕотуоҥкалыыр, 900-чэкэ тонна силиэс угар соруктаах. Оттоохуунга 6, ол иҥэр ниҥи механизированнай, силиэстээҥнигэ аналлаах 1 звено үлэлиэхтэрэ. Оттуур звенолары М. Д. Николаев, Г. Д. Николаев, Д. Д. Петров, Н. Г. Захаров, Д. В. Саввин, оскуола үөрэнээччилэрин Г. И. Собакин, силиэстэнэр звенону Д. Д. Егоров салаыахтара.

Бу күннэргэ от үлэтигэр туттуллуохтаах техника бир-сиргэ мунньуллан өрөмүөн саҕаланна. Сыыһай ыарахаммытынан саппаас чаас суоҕа буолар. Соторутааҕыта уу суолунан Мыйдаҕаайыга от хомуурдар туттуллар техника кэлбитэ. Онтон биһиги өлүүбүтүгэр тоҕотө-хаччата тиксэрэ биллибэт. Дьоммут субу күннэргэ оно баран туралларын. Тракторлары өрөмүөннэйин эмиэ ыытыллан турар. Билигин оттуур звенолар састааптарын сүүмэрдин сылдьабыт.

А. МАКАРОВ,
сельсовет исполкомун председателэ.

Ситэрэн эрэбит

Килэҥки отделениета быйыл 2000 тонна оту соҕотуоҥкалыахтаах. Ити соруту толорор туһугар хсдуһаларбыт уратыларын учуоттаан механизацияны дьүөрэлээн туһаныллыахпыт. Аналыт сылга, сүрүннээн, илии үсүн кэлэ түүһүн туһаммыт буоллахпытына быйыл 4 механизированнай анардаах, 1 кэлэ-илии звенолары тэрийиэхпит. Звенолар састааптара 12-лии киһиттэн итэҕэһэ суох буолара быһаарылынна. Звено аҕыс 300—420 тонна оту бэлэмнииргэ сорудах тиэрдиллиэҕэ.

Бу күннэргэ звенолар састааптарын сүүмэрдээһин, маршруту чуолкайдаһын ситэриллэр. От хомуурдар туттуллар техника, атын да тэриллэр оҥоһуллар, бэриллэ сыыйдыаллар. Ходуһаҕа эрдэттэн тэрээһиннэохтик киирдэхпитинэ табыллар.

И. КОРКИН,
бригэдьир.

Чурапчыга — Нерюнгри уулусса

Биһиги оройуоммут Нерюнгри куораты кытта доҕордуу сибээһи олохтообута хаһыс да сылыгар барда. Сиэрпэ уонна Өтүй доҕордоһуулара улам бэрсиэн, шефтэһии кэҥэн, үгүс өруттэнэн иһэр.

Бу доҕордоһууну үөскэтиэргэ, урут иһитиннэриллибитин курдук, Нерюнгри бир уулуссата «Чурапчы диэн аатаммыта. Оттон соторутааҕыта Чурапчы сельсоветын исполкома оройуон киниин бир уулуссатын «Нерюнгри уулуссата» диэн уларытан аатталыыра быһаарда. Саҥа аатаах уулусса Мурун Тыымпыйаҕа промкомбинат таһынаатыы саарталга баар.

Улам чугаһаан иһэр көрдөбүлэ событиенан — Саха сирэ Россия государствотыгар киирбитэ 350 сылын туолуутун — корсо сельсовет исполкомун ити быһаарыытын сэлиэннэх олохтоохторо, оройуон бары үлэһит дьоно биһиргэбилиннэн көрсүстүлэр.

С. МАКАРОВ,
сельсовет исполкомун секретара.

Саҥа үөрэх дыылыгар — үчүгэй бэлэми!

Хойутаан эрэллэр

Ханна баҕарар буоларын курдук, биһиэхэ эмиэ оскуолалары уонна оҕо учреждениелэрин кэлэр сылга бэлэмнээһиҥэ саамай тоҕоостоох кэминэн ыам — бэс ыйдара буолаллар. Ол иһин райсовет исполкома быйыл ити ыйдары саҥа үөрэх дыылыгар бэлэмнээһиҥэ ударнай ыйдарынан биллэрбита уонна туһаннаах сельсоветтар исполкомнарын, совхозтар директордарын, шефтээх тэриллэр салайаччыларын, оскуолалар директордарын ити кэмҥэ оскуолалары уонна оҕо учреждениелэрин кэлэр кыстыкка бары өттүнэн үчүгэйдик бэлэмнииргэ эбэһиннэстэтэлэбитэ.

Ударнай ыйдар улахан ангардара заста. Ол үрдүнэн, бу күннэргэ норуот үөрэҕириҥтин отделын үлэһиттэрэ миэстэҕэ сылдьан, көрүүлэриннэн, өрөмүөн үлэлэригэр улахан хойутаһыы тахсан эрэр.

Быйыл сүрүн болҕомто оскуолалар котельнайдарын, уунан итиитэр системаларын өрөмүөннэйиҥнэ уурулуохтааҕа. Тоҕо диэтэххэ, кыһын ахсын үүс оскуолалар үөрүнүк тымныйаллар, үөрэтэр-иитэр үлэ хаачыстыбатыгар, оҕолор доруобуйаларыгар охсуулаах саарбах суох. Итиэннэ сэпко ойдөөн Сылан орто уонна Хадаар арыс кылаастаах оскуолаларын салайаччылара котельнайдар өрөмүөннэриэрдэ саҕалаатылар уонна чугастааҕы күннэрэ бүтэрэр кыахтаныллар. Оттон Дирин уонна Хайахсыт орто оскуолаларын котельнайдарын быстах өрөмүөнэ эмиэ бу ыйдааҥын сиэрэллиэҕэ.

Чакыр аҕыс кылаастаах оскуолата (директор Флегонтов Е. А.) тутуллуоҕуттан тымныытынан аакка киирдэ. Хомойуох иһин, быйыл даҕаны манна котельнайы, итиитэр системаны өрөмүөннэйиҥнэ баччаанна диэри туох да оҥоһуллар иҥэ. Эрилик Эристиин аатынан совхоз директора Сергеев С. И. этэриэн, сварщик анаммыт эрээри үлэтин саҕалыы илик. Итиэннэ ордуга суох балаһыанньа Кытаанах орто оскуолатыгар баар. Маанна котельнай хаһаан өрөмүөннэнэрэ биллибэт. Директор Лазарев С. Ф. котел суоҕар сиҥэнэр. Дьиҥинан, эрдэ туруорсубут, дьаһаммыт буоллар үлэ саҕаламмыта өр буолуох этэ.

Оскуоланы кэлэр үөрэх дыылыгар бэлэмнээһиннэ оройуонга ыытыыласпыт Карл Маркс аатынан совхоз салалтата (директор Васильев Е. Е.) Амма орто оскуолатын итиитэр систематын өрөмүөнүн дьыл баччатыгар диэри саҕалыы да илик. Эрэ Одьулуун оскуолатыгар көмөлөһүө дуо? Аммалар кэннилэриттэн уочараккна туруорар.

Оскуолаларга атын быстах үлэлэр — испэскэлэһии, кыраасканаһын, дьоҕус өрөмүөн бара туралларын уонна сүнньүнэн бэс ыйыгар бүтэр кыахтаахтар.

Тыа сиригэр элбэх үлэһит илиини түмэ тардар сүөһү аҥылыгын соҕотуоҥкалаһын хампаанньата субу тиийэн кэллэ. Онон оскуолалар өрөмүөннэрин сүрүн үлэлэрин сир ахсын субу күннэргэ саҕалыы охсоро уонна ыыгас болдьохтоох үчүгэй хаачыстыбалаахтык ыытарга туһаныллаах салайаччылар суйал дьаһалларын ылаллара наада.

В. НЕУСТРОЕВ,
А. ДОРОФЕЕВ.

МЭЧЧИРЭҢТЭН—ӨЛГӨМ ҮҮТҮ, ЭЛБЭХ ЭМИС ЭТИ!

Сайыҥҥы ыйдарга кирбиилэрбит: ынахтан—850 кг, үүт, ыччат сүөһүттэн (күһүҥҥү уотуулуун)—130 кг привес

Үүт ыамыгар оройуоҥҥа Эрилик Эристиин аатынан совхоз үрүккүттэн ордук кердоруулээбинэн биллэр. Оттон Хадаар бу хаһаайыстыба саамай үүттүгэннээх фермалардаах отделениетынан буолар. Маҥнай үрдүк ыам дьыҥнээх маастардара үүммүттэрин, билиҥин даҕаны баалларын үгүстэр үчүгэйдик билэллэр.

Хадаардар кыстык аҕыс ыйыгар үүтү ва-

ЫЧЧАТ СҮӨҺҮНҮ ТӨЛӨҺҮТҮҮ

Совхозтар, отделениелэр	Сүөһү аҥаара	Кыһыҥҥы 8 ыйга 1980 с орто эбиллии (кг)	Кыһыҥҥы 8 ыйга 1981 с. орто эбиллии (кг)	Кыһыҥҥы 8 ыйга Суукка-таабыт эбиллии (г)	Ол иһигэр ыам ыйыгар Суукка-таабыт эбиллии (г)	Ол иһигэр ыам ыйыгар Ыйдаабыт орто эбиллии (кг)
Карл Маркс	**1790**	**74**	**110,5**	**0,466**	**0,362**	**9,1**
Одьулуун	352	63,3	68,6	0,296	0,215	3,7
Болугур	503	103,1	118,5	0,494	0,173	5,2
Мугудай	443	78	120,3	0,530	0,500	10
Бахсы	492	60	120	0,499	0,529	16
Субуруускай	**854**	**72,5**	**79,2**	**0,380**	**0,172**	**3,4**
Хатылы	272	53	75,3	0,280	0,205	7,3
Болтого	258	85	87	0,416	—	—
Соловьева	324	75	78,4	0,310	0,080	2,7
Эрилик Эристиин	**1416**	**81**	**116,5**	**0,469**	**0,174**	**4,7**
Хоптоҕо	367	59,5	107	0,494	0,075	2
Хадаар	394	69,4	110	0,455	0,049	1,5
Хайахсыт	293	108	117	0,493	0,433	13
Чакыр	362	94,8	116	0,491	0,197	4
«Чурапчы»	**890**	**61**	**114,4**	**0,502**	**0,404**	**11,4**
Сылаҥ	430	45,9	114,4	0,505	0,517	14,1
Килэҥки	230	66	111,1	0,433	0,382	10,9
Арылаах	230	85,6	118	0,495	0,242	6,5
Оройуон үрдүнэн	**4950**	**73,8**	**103,2**	**0,420**	**0,260**	**7,1**

Кыстык аҕыс ыйыгар хас биирдии ыччат сүөһү аҥаара сыл туһаннаах кэмнэҕэр 29,4 килограммынан ордук төлөһүтүлүннэ. Борооску орто тыыннаах ыйааһынын чакырдар 238, мугудайдар 221, бахсылар 220, хайахсыттар 216, болугурдар 210 кг тиэрдилэр. Оттон Одьулуунҥа, Хатылыҥа 178, Болтоҥоҕо 180, Килэҥнэҥэ 175 эрэ кг үктэтилэр.

Көрүү-харайыы, эбии аһатыы мөлтөҕүттэн сорох сирдэргэ элбэх ыччат сүөһү туһата суох өлүүтэ таһаарылынна. Ордук ыам ыйыгар борооскуну көрүү-харайыы үгүс отделениеларга дьаалатынан ыытыллыбыта. Ол курдук, ый устата хас биирдии ыччат сүөһүнү болугурдар 5,2, одьулууннар 3,7, соловьевтар 2,7, хоптоҕолор 2, чакырдар 4, хадаардар 1,5 кг эрэ төлөһүттүлэр. Оттон иҥи кэмнэ бахсылар 16, сылаҥнар 14,1, хайахсыттар 13 кг төлөһүппүттэрин тэҥнээн көрүҥ.

Субу күннэргэ бары борооскулары субан сүөһү бостуукта рыгар ыйаан быһа түһэрбэккэ тутта-рар сорук турар.

Тыа хаһаайыстыбытын управленнета.

ӨССӨ ЭЛБЭҢИ ЫАХТАРЫН...

ловой ылыы даҕаны, государствоҕа туттарыы даҕаны былааннарын аһары толорбуттара, биир ынахтан ыаһынтан совхозтарыгар бастакы, оройуоҥҥа үһүс үчүгэй кердоруулээхтэр. Ол эрээри, миэстэҕэ сырыттахха үлэ дьоно бэйэлэрэ да кэпсиллэриннэн, быйылгы курдук үгүгэй кыстыкка ынахтан лаппа элбэҕи ыыр кыах баара мүччү тутуллубут.

Тоҕо оннук буолла? Ити ыйытыыга чопчу эпиэти киһи кыайан ылбат. Арай, куруук буоларыныы, тэрээһин итэҕэстэрэ тэппиттэр диир оруннаах курдук. Төһө даҕаны оттооҕун иһин (отделение ордорунан 100 тоннаны курулаабыт) уута суох үүтү кыайан ыаччыр. Хадаар фермалара кыһыны уу кыайан таһыллыбакка улаханнык эрэйдэммиттэр. Билиҥин даҕаны фермалар уунан быстарылара тахса турар. Итиҥ тэҥэ саас электроэнергия быстан кыайан астаммакка элбэх үүт буорту буолбут. Хоолобур, ангардас биир Улахан Сыһыы ферматыгар яккы күннээҕи барыллаан 1,5 тонна, үүт олоччу тохтубут.

Бэс ыйын 7 күнүгэр диэри отделение түөрт фермата кыстаабыт сирдэригэр олороллоро. Ыаннааксыттар сайылыкка тахсыы аспыт да сылларга эрдэлээбэт эҥэ дэһэллэр. Дьыл ураты учуоттаах оннооҕор сорох оройуоннар фермалара бүтүннүү сайылыгы булбут кэмнэригэр хадаардар итиннинэ дьаһаныларга бытаарыыттан ытыныгы сыаналаныан сатаммат. Оттон сайылыктар сүнньүнэн бэлэмнэммиттэр. Общественность субуотуннуктарынан олорор дьиэлэр, тиниктэр, күрүө-хаһаа өрөмүөннэммиттэр. Балачча үлэ Кууһума Сайылыгар барбыт курдук: титиник муоста ламмыт, быйыл саҥа аҕалыллыбыт үүтү сойутар установкалар туруоруллубуттар. Ол эрээри итиҥ установкалар үлэлээбитинэн барар кыахтара суох —электроэнергия холбомотох. Эмиэ сонун оголуҥ Балэннааннааҥҥа киллэриллибит. Ыыр аппараттан үүт сойутар подвалга түһэр гына таҥыллыбыт. Оччотугар ыаммыт үүт биирдии ыаннааксытынан хайдах учуоттанар диэн ыйыталастыбыт да, быһаарыыны кыайан ылбатыбыт. Онон эмиэ тута үлэлии өхсоро саарбах буолбут. Комбикорм сапааһа сайылыктарга тиэрдиллибит.

Биһиги Самнаҕайдаахха «Кэнчээри» уонна Улахан Сыһыыга «ЫБСЛКС 60 сылы» комсомольскай-ыччат фермаларга сыыттыбыт. Сайылыкка тахсаары олорор дьон диэх курдук. Хайдах эрэ ураты балаҥ өрө көтөҕүллүү кэстэр. Хомуную, бэлэмнэниҥ ыраастыҥ. Ордук эдэрдэр санаалара кэлбит, түттуу-хаптыы, кэлиҥбарыы сыыдамсыйбыт.

Үлэ-хамнас сүнньүнэн куһаҕана суох диэн санааны бары биэргэттилэр. Кырдьык, үүт-ас саная хоту, ыам графигы тутуһуллан иһэр. Күннэ үстэ ыыллар эбит. «Кэнчээриттэн» Александра Софронова 14 ынахтан күннэ 2-лии центнери ыыра бэлиэтэммит. Оттон Улахан Сыһыыттан оройуон биллиилээх ыаннааксыттара Наталья Ксенофонтова бэс ыйын 6 күнүгэр 279,6 кг, Елена Григорьева 221 кг, старшай Мария Осипова 215 кг ыабыттар. Атыттар даҕаны улаханнык хаалсыбатахтар.

Ол эрээри ферма дьоно итэҕэйи-быһаҕаны эмиэ кистээбэтилэр.

Улахан Сыһыы ыаннааксыттарын бостуук Егор Листиков диэн эдэр киһи бэрэ эрэйдээбит. Хадаартан сылдьан үлэлиир буолан хомуйуутун аһары хойутатар эбит. Ынах сүтүүтэ, хоонуута эмиэ таһаарыллыбыт. Өссө биир ынах уолбут, икки хас көстүбэккэ сылдьаллар. Биригэдьиир солбуйар киһини булбакка эрэ көҥүллээн кэбиһэн, биир ыаннааксыт ынахтарын кыргыттар иэдиэлэ кэриҥэ күннэ биирдиитэ эрэ ыы сылдьыыбыттар. Үүтү таһыы эмиэ бытаартальыр эбит.

Иккки ферма үлэһиитэрэ совхоз киин салаатата, управляющай даҕаны сэдэхтик сылдьалларыч туһунан эттиллэр. Киэнтэр сайыҥҥы еттүгэр салаата наар от хомуурунан үлүһүйэр диэн санаалара, кэмин аҕыстахха, учуоттаныан сөп эбит.

Куоталаһыы тэрээһинэ эмиэ эриэ-дэхси үчүгэй буолбатах диэн этэр «Кэнчээри» учуотчута осеменатор Е. Г. Григорьева. Аанньа хонтуруолламмат, түмүктэр куоталаһааччыларга кэмигэр тиҥиэрдиллэн испэт эбиттэр. Оннук да буолан биһиги сылдьар кэмиитигэр ыаннааксыттар сайыҥҥы 4 ыйга төһө үүтү ыыр эбэһээтэлистибэлээхтэрин билбаккэ олороллоро.

Дьэ итинник балаһыанньалаахтар. Хадаар ыаннааксыттара өлгөм үүт иһин охсуһуу быһаарылаах этаба саҕаламмыт кэмигэр. Отделение сүүсүһүттэрэ сайыҥҥы былааннарын толоруурга мугутуур дьаныардаах, инициативалаах буолуохтара. Онуоха салаата малдьы болҕомтону ууруоҕа диэн эрэнизэн баҕарыллар.

С. ПОПОВ.

Снимокка: «ЫБСЛКС 60 сылы» ферма ыаннааксыттара (уҥаттан) Н. Ксенофонтова, М. Осипова уонна Е. Григорьева зоотехник П. Дьячковскаяны кытта.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Совхозтарыгар бастаатылар

«Чурапчы совхоз үрүн илгэни үрүлүтээччилэрин куоталаһыыларыгар Арылаах отделениета бастаан иһэр. Отделение кыстык аспыт ааспыт ыйдарыгар үүтү валовой ылыы былаанын лаппа куоһарда.

Оройуон чемпион ыаннааксыта М. И. Иванова кэнниттэн иккис миэстэлээх А. С. Варламов фуражнай ынаҕын ахсыттан 1353 кг үүтү ыата.

Отделение ыаннааксыттара мэччирэҥи мунутуурдук туһанан үүтү ыаһыҥҥа өссө үрдүк кирбиилэри ылар иһин дьулуурдаахтык үлаллилэр.

С. НИКОЛАЕВ.

● Ойуур баһаара—барыбыт өстөөхпүт

ДЬАЛАҢАЙТАН, СЭРЭҢЭ СУОХТАН

Ыам ыйыгар оройуон территориятыгар 26 ойуур баһаара регистрацияламмыта. Уокка 30 гектар ойуур, 80-тан тахса гектар ходуһа сирэ быстыбанна.

Уот туруутун сүрүн биричиинэтинэн дьон сэрэҕэ суохтара уонна өртөөһүн буолла. Төһө эмэ бобуллубутун үрдүнэн, ким хайдах сатыырынан өртөөһүн хойуннна диэри таһаарылла турда.

Ойуур баһаарын ыытыы 13 түбэлтэтигэр, буруйдаахтар булулуннулар. Туһаанныах органнар сорох буруйдаахтары көрдөөһүнгэ салгыы үлэлиилэр.

Уоту кимнээх ыыттылар?

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хайахсыттааҕы отделениетын тракториста Софронов А. В. сааскы бултааһын бобуллубутун кэнэ браконьердыы сылдьан баһаары ыыппыта. Кини уоттан тахсыбыт ночоот (556 солк.) уонна браконьердааһын иһин ыытаанах эппиэккэ тардыллыаҥ. Эмиэ итти совхоз Чаҥырдааҕы отделениетыгар Адамов С. И. бобуулааҕын үрдүнэн, бэйэтэ моой оттуур сирин өртөөн баран көрбөккө быраҕан баһаар туран 1246 солк. суумалаах ороскуот таҕыста. Буруйдаах сэптоох эппиэти сүгүө.

Субуруускай аатынан совхозка титиник тутуутуттар наймылаһан үлэлии сылдьар биригэдэ Түөйэҕэ уоту ыыппыта арыллыбыта. Онуоха ойуур умайыытын уонна баһаары умуруоруута тахсыбыт ороскуот биригэдьиир Калганов В. И. суутунан 529 солк. төлөбүр иҥдэнэр. Ити курдук, ойуур баһаарын ыытыыга буруйданан Макаршов А. Н., Федоров Н. Н., Дьячковская М. Н., Феофилов Т. В. уо. д. а. дьалаларга суукка бэриллиннэ, кинилэртэн таһаарбыт ночоотторун иһин харчынан төлөбүр оногуллуоҕа.

Уоттан сэрэҕэ суох буолуу чахчыларын сорох дуоһунастаах дьон таһаартаатылар. Ыам ыйын 27 күнүгэр, өртөөһүн бобуулаах кэмигэр, төһө эмэ ойуур баһаардара турбуттарын үрдүнэн 13 №-дээх СПТУ директора Шишигин А. С. ходуһаҕа уоту ыыта сыыгыта. Карл Маркс аатынан совхоз биригэдьиирэ Капитонов Н. М. өртөөһүнү ыыппыттан ойуур баһаара түрбута. Эмиэ итинник түбэлтэни совхоз биир өттүүр бөлөҕө таһаарда.

Кесторун курдук, сааскы өртөөһүнү көҥүлэ суох Эрилик Эристиин аатынан уонна Карл Маркс аатынан совхозтар ордук хото тэриллилэр. Силиэстийэ матырыйаалларга көрдөрөллөрүнэн, биирдиилээн даҕаны, болоҕүнэн даҕаны өртөөччүлэр уокка олус дьалаҕайдык сыныаннаһаллар, хестыы да сиргэ уоту ыытан баран кичэйэн кэтээбэттэр.

Өртөөһүн быраабылаларын кэспиттэри лесхоз администрацията, көрүллэр быраабынан туһанан, эппиэккэ тардыаҥ.

Биһиги оройуоммут территориятыгар күһүн хаар түһүөн иннинэ, мас хагдарыйбытын кэнэ саамай тоҕоостоох кэмнэ ходуһалыы, мэччирэҥи өртөөһүн практикаламмат. Маны иннинитин көрүнүөххэ.

Маҥтан сайын кураан буолара күүтүллэр. Билиҥин мас лабархайа тахсан умайар түбэлтэтигэр, уот тиэтэ үөһээ эттүнэн куотар. Оннук уоту хаайар даҕаны, умуруорар даҕаны олус уустук.

Үлэ коллективтарын салайаччылара, ордук хонуута үлэлээччилэр, уоттан сэрэхтээх буолуу күүһүрдүүгэ туһаанныах өйдөтөр үлэни ыытыахтахтар.

Государствоҕа улахан ночоттоох, үлэни-хамнаһы атахтыыр, дьону аймыыр ойуур баһаара уопсай өстөөхпүтүнэн буолар. Уоту туһаныыга үөлүччү сэрэхтээх буолуу, ойуур баһаара турутун утары тута дьаһалла ылыы, түргэнник биллэрэ охсуу!

П. ДЬЯЧКОВСКАЯ, лесхоз директора.

Комментатор колонкалара

БИЛИҢҢИ КЭМ ТЫЫН СУОЛТАЛААХ БОППУРУОҺА

Швеция столицатыгар Стокгольмҥа сэбиэлэниилэр үлүһүйүүлэр утарыы, Европаҕа сэбиэлэниилэр ыйын аан дойдуталыы конференция буолан аста. Онно Европа дойдуларыттан, оны тэҥэ АХШ-тан уонна Канадаттан сэриилэр утарар 80 тэриллэлэр иитиннэ хамсаахыннар ыыппыт дьонноро кыттыбыт ыллылар. Билиилээх политическай уонна общественнай деятеллэр, ол иһигэр парламеннар чилиэннэрэ, эйэ көмүскэлин национальнай комитеттарын салайаччылара, ученыйдар уонна культура деятеллэрэ, үөрэхтээхтэр, эрааскаларын представителлэрэ иһин аймах термоядернай дьайа тэбии суоһаанньыттан быыһаанын, норуоттар эйэлээх кэпсэппэрин хаччыйыы булгуччу наадалаах-ыттан үөскээн тахсар биланыы кэм саамай долгутар проблемаларын дьүүллэстилэр.

Стокгольмнаах конференцияҕа сүрүн болдьохто АХШ-ын иитиннэ НАТО бэйэлэрин блоктарын куоттаан сэбиэлэниилэр үлүһүйүү билиҥҥи сүүрүйүн уонна Европаҕа орто ыраахха тиийэр саҥа американскай ракеталары уонна нейтроннай сэриҥ сэбин тарҕатан туруоруу содуллаарын ыытан норуоттуу туһуланна. Араастардар арааһы дойдулар Вашингтонунан саалаллар милитаристскай эргиитэлэрин анатористскэй курстарын туох баарыы баарыын уруссаллыыр бэрии төлөс фарадоллыыттар тиэрдэр дьыгнэох кутталлаах диэн ыйдылар. Онуоха ураты кутталлаах быһыылаах НАТО Арааа Европаҕа саҥа американскай ракетанай-ядернай сэриҥ сэбин тарҕатан туруорарга быһаарыныыттан сибээстээх үөскэбэтэ билиэхпиз.

Итиннэк усулуобуйаҕа Стокгольмнаах конференция кыттыылаахтара бирдиҥ саныылланнар, сэбиэлэниилэр үлүһүйүүлэр, туох хаммын иннинэ Арааа Европаны кэмсэ-байдын модьуйары саҥа американскай средстволар арсеналларыгар ньуолуттуулу утары эйэ дьулуһар күүстэр бүттүүн охсуһуулаарын, мунгутуурдук күүһүрдүү иитиннэ кэҥэтии сфуга ордук чорботуллан туруоруллуохтаах.

Сэриҥ утары охсуһууга эйэ бэйэтэ туспа сэбиэлэниилээх, диэтэ Стокгольмна Франция парламеннын чилиэнэ Ж. Дева. Ол—аан дойдуталыы быыһа-чайы кутталлаахтык сайдыстын биирдэн бир хардыынан булгуруур туһугар биһиги охсуһуубут, холбоһуктаах дьулуурбут.

Стокгольмнаах конференция—бу Арааа Европа дойдуларыгар уонна аан дойдуга бүтүннүүгүнэр идэрэй сэриҥ бэлэмнээбин политикатыгар харданы биэрэр модуна.

Бэх кэлэйүнэрин тоҥут спортсменнар эрэ эттэриэн-ханнарыван биллэлэр. Эдэр болуотуннуук күүгүнү түбүктээх үлэтин кэнниттэн сытыы сүгэтин уурдар эрэ, спортивнай формаҕын үрдүгэр түһэрэ уонна дьэ, ырыаҥа ылламмыт чараннардаах иэдэс толоонно сүүрэ тахсара. Онуоҥ эрчиллиигэ Николай тө-ньелээх кэмэ сириэн тэлэйбийбитин, атаҕынан хас-хас нөҥү мэрэйдээбитин аҕаан сиппэккин.

1960 сыллаахха Николай Никутов ороҥуонна үһүн дистанцияларга сүүрүүгэ эйиэ умнуллубат рекорду олохтообута. Кини 10 тыһ. метр сириҥ 36 мүн. 04 сек. хаалбыта, оттон 30 тыһ. метрдээх дистанцияҕа 2 чаас 02 мүн. 02 сек. фиништээбита. Кини иитиннэ нарбиилэрэ 10-тан тахсалыы сылы ыыллыбатахтара. Эмиэ иитиннэ кордук, 1964 сыллаахха 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 16 мүн. 14 сек. бириэмэни кордербүтэ. Ол рекорд ахсыс сылыгар эрэ алдьаммыта.

Оччолорго стайер Николай Никутов республика биллиилээх быыйдарын ыытта иэмэх мастыы эрийсибитэ. Биир сырыыта «Урожай» ДСО республикатааҕы күһүҥгү кроһуугар 8 тыһ. метр дистанцияны 27 мүн. 37 сек. түмүктээн чемпион үрдүк аатын ылбыта. Ол эрээри кини саамай бастыҥ түмүгү 1963 сыллаахха Нальчик куораннаа көрдербүтэ. Онно Саха сирин хамаандатын саастаабыгар киирсэн 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 15 мүн. 21 сек. кэлэн, Россия тыа сирдэриэҥэн 70-са чулуу быыйдарыттан онус миэстэлэммита. Итиннэ Николай Никутов хамаандата алтыс миэстэҕэ тахсарыгар күүс-көмө буолбута.

Сүүрүү суолта ситиһиилэрэ эдэр саахыгар спорт хас да көрүнүөрүнэн дьэ, Ленинскэй юбилейнай медаль кавалердара Н.Н. Никутов аата киэҥ-киин биллэр. Кини олуктаах сүгэтин ыраас суола ороҥуон кинини уонунан ахсааннаах боччумнаах тутуулларыгар хаалбыттара. Бастыҥ болуотуннуук туппут дьиэтигэр дьоллоох олох уйаланнарыттан, дьон-сэргэ дуоһуйа сыныьанналларыттан, үлүмэһэҥ үдэлиилэриттэн иҥиһиттэн үөрүү, астыыр. Кини үлэтэ—барыта дьон туһугар.

Чурапчы дьонун-сэргэтин таптаан, олоҕун аргыһын мантан булан, оҕолонон-уруулаанан, дьиэуот туттан кини маннаа олохсуйда. Никутовтар—ыытканар үтүө мал. Кэргэнэ, Анна Степановна, эмиэ үлэ киһитэ. Хас киэнэ ахсын кинийлэр дьиэлэриигэр кэлиилэрин чороччу улаатан иһэр биэс эмдэй-сэмдэй уолаттара таһыйбэккэ күүтэллэр.

Ороҥуоммут спортивнай чиэһин аны атын эдэр быыйдар ситиһиилэхтэн көмүскүүллэр. Онтон кэҥэрэ үөрэр. Ол эрээри, ордук кини, бэртээхэй спортсмен, бастыҥ үлэһит, үтүөкэннээх киһи Н. Н. Никутов, эдэрдэр биэтэннэ тахсыыларын **долгуйа кэтэһэр**, ыыйыыларыттан оҕолуу үөрүр.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха АССР спордун маастара.

СНИМОККА: Н. Н. Никутов.

Оройуоннааҕы спартакиаданы көрсө

Эн рекордсменнарыҥ, Чурапчы!

Кыайыылары кынаттанан

НОЛЛ, борт ыраатыгар туллаайах хаалан, иҥэ-аҥа сылаас таптала диэн биллэтэҕэ. Ол да иһин буолуо, олох барыы моҥоллоругар өбүстүн тахсан уларсар үтэҥэ бэйэтин кытта тэҥнэ улаалпыта.

Төрөөбүт буоруттан, Үөһээ Бүлүү Хоротуттан, талыйбыт Улан-Удэ куоранна тимир суол сылдьарын бөлөхпүнүр училищеҕа үөрэммитэ. Онтон Иҥэ дойдутан ытыл иҥин толоро арааҥа мунньыллыбыта. Саҥа саллаат байыаннай туруу чаанньыгар түбэспитэ. Барыта дьулуурдаах, толорутас, эҥхаан өттүнэн сайдыылаах рядовой Никутов биир бастыҥ байыаһынан биллэбитэ, командование махталын ылаттаабыта. Ону тэҥэ туйгун тутааччы аатын сүкпүтэ. Николай спортдуоннан дьарыктанньытын армияҕа сылдьан саҕалаабыта.

Республика спортивнай хаамыыта чемпиона Илья Федоров биһиги ороҥуоммутугар тахсан чэпчэки атлетикаҕа спортсменнары эрчийбитин мин эмиэ өйдүүбүн. Кини сүүрдэн кэтутэн, ыйаанньордэн дьарыктаабыт уолаттарын ортолоругар Николай Никутов эмиэ баар эбит. Николай биилэгин тренерин иэдэс тыллары нан ахтар, сүүрэр суолта таһаарбыт, дьоҕурун таайыннарбыт киһиэн аҕаар.

Үлэни уонна спорду дьүөрэлэһиэн маҥан ааҕ дьаала буолбатах. Итиннэ сыралаах эрчиллиигэ эллиэлээх кэмэ сириэн тэлэйбийбитин, атаҕынан хас-хас нөҥү мэрэйдээбитин аҕаан сиппэккин.

1960 сыллаахха Николай Никутов ороҥуонна үһүн дистанцияларга сүүрүүгэ эйиэ умнуллубат рекорду олохтообута. Кини 10 тыһ. метр сириҥ 36 мүн. 04 сек. хаалбыта, оттон 30 тыһ. метрдээх дистанцияҕа 2 чаас 02 мүн. 02 сек. фиништээбитэ. Кини иитиннэ нарбиилэрэ 10-тан тахсалыы сылы ыыллыбатахтара. Эмиэ иитиннэ кордук, 1964 сыллаахха 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 16 мүн. 14 сек. бириэмэни кордербүтэ. Ол рекорд ахсыс сылыгар эрэ алдьаммыта.

Оччолорго стайер Николай Никутов республика биллиилээх быыйдарын ыытта иэмэх мастыы эрийсибитэ. Биир сырыыта «Урожай» ДСО республикатааҕы күһүҥгү кроһуугар 8 тыһ. метр дистанцияны 27 мүн. 37 сек. түмүктээн чемпион үрдүк аатын ылбыта. Ол эрээри кини саамай бастыҥ түмүгү 1963 сыллаахха Нальчик куораннаа көрдербүтэ. Онно Саха сирин хамаандатын саастаабыгар киирсэн 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 15 мүн. 21 сек. кэлэн, Россия тыа сирдэриэҥэн 70-са чулуу быыйдарыттан онус миэстэлэммита. Итиннэ Николай Никутов хамаандата алтыс миэстэҕэ тахсарыгар күүс-көмө буолбута.

Сүүрүү суолта ситиһиилэрэ эдэр саахыгар спорт хас да көрүнүөрүнэн дьэ, Ленинскэй юбилейнай медаль кавалердара Н.Н. Никутов аата киэҥ-киин биллэр. Кини олуктаах сүгэтин ыраас суола ороҥуон кинини уонунан ахсааннаах боччумнаах тутуулларыгар хаалбыттара. Бастыҥ болуотуннуук туппут дьиэтигэр дьоллоох олох уйаланнарыттан, дьон-сэргэ дуоһуйа сыныьанналларыттан, үлүмэһэҥ үдэлиилэриттэн иҥиһиттэн үөрүү, астыыр. Кини үлэтэ—барыта дьон туһугар.

Чурапчы дьонун-сэргэтин таптаан, олоҕун аргыһын мантан булан, оҕолонон-уруулаанан, дьиэуот туттан кини маннаа олохсуйда. Никутовтар—ыытканар үтүө мал. Кэргэнэ, Анна Степановна, эмиэ үлэ киһитэ. Хас киэнэ ахсын кинийлэр дьиэлэриигэр кэлиилэрин чороччу улаатан иһэр биэс эмдэй-сэмдэй уолаттара таһыйбэккэ күүтэллэр.

Ороҥуоммут спортивнай чиэһин аны атын эдэр быыйдар ситиһиилэхтэн көмүскүүллэр. Онтон кэҥэрэ үөрэр. Ол эрээри, ордук кини, бэртээхэй спортсмен, бастыҥ үлэһит, үтүөкэннээх киһи Н. Н. Никутов, эдэрдэр биэтэннэ тахсыыларын **долгуйа кэтэһэр**, ыыйыыларыттан оҕолуу үөрүр.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха АССР спордун маастара.

СНИМОККА: Н. Н. Никутов.

Комментатор колонкалара

БИЛИҢҢИ КЭМ ТЫЫН СУОЛТАЛААХ БОППУРУОҺА

Швеция столицатыгар Стокгольмҥа сэбиэлэниилэр үлүһүйүүлэр утарыы, Европаҕа сэбиэлэниилэр ыйын аан дойдуталыы конференция буолан аста. Онно Европа дойдуларыттан, оны тэҥэ АХШ-тан уонна Канадаттан сэриилэр утарар 80 тэриллэлэр иитиннэ хамсаахыннар ыыппыт дьонноро кыттыбыт ыллылар. Билиилээх политическай уонна общественнай деятеллэр, ол иһигэр парламеннар чилиэннэрэ, эйэ көмүскэлин национальнай комитеттарын салайаччылара, ученыйдар уонна культура деятеллэрэ, үөрэхтээхтэр, эрааскаларын представителлэрэ иһин аймах термоядернай дьайа тэбии суоһаанньыттан быыһаанын, норуоттар эйэлээх кэпсэппэрин хаччыйыы булгуччу наадалаах-ыттан үөскээн тахсар биланыы кэм саамай долгутар проблемаларын дьүүллэстилэр.

Стокгольмнаах конференцияҕа сүрүн болдьохто АХШ-ын иитиннэ НАТО бэйэлэрин блоктарын куоттаан сэбиэлэниилэр үлүһүйүү билиҥҥи сүүрүйүн уонна Европаҕа орто ыраахха тиийэр саҥа американскай ракеталары уонна нейтроннай сэриҥ сэбин тарҕатан туруоруу содуллаарын ыытан норуоттуу туһуланна. Араастардар арааһы дойдулар Вашингтонунан саалаллар милитаристскай эргиитэлэрин анатористскэй курстарын туох баарыы баарыын уруссаллыыр бэрии төлөс фарадоллыыттар тиэрдэр дьыгнэох кутталлаах диэн ыйдылар. Онуоха ураты кутталлаах быыһыылаах НАТО Арааа Европаҕа саҥа американскай ракетанай-ядернай сэриҥ сэбин тарҕатан туруорарга быыһаарыныыттан сибээстээх үөскэбэтэ билиэхпиз.

Итиннэк усулуобуйаҕа Стокгольмнаах конференция кыттыылаахтара бирдиҥ саныылланнар, сэбиэлэниилэр үлүһүйүүлэр, туох хаммын иннинэ Арааа Европаны кэмсэ-байдын модьуйары саҥа американскай средстволар арсеналларыгар ньуолуттуулу утары эйэ дьулуһар күүстэр бүттүүн охсуһуулаарын, мунгутуурдук күүһүрдүү иитиннэ кэҥэтии сфуга ордук чорботуллан туруоруллуохтаах.

Сэриҥ утары охсуһуугга эйэ бэйэтэ туспа сэбиэлэниилэх, диэтэ Стокгольмна Франция парламеннын чилиэнэ Ж. Дева. Ол—аан дойдутаах быыһа-чайы кутталлаахтык сайдыстын биирдэн бир хардыынан булгуруур туһугар биһиги охсуһуубут, холбоһуктаах дьулуурбут.

Стокгольмнаах конференция—бу Арааа Европа дойдуларыгар уонна аан дойдуга бүтүннүүгүнэр идэрэй сэриҥ бэлэмнээбин политикатыгар харданы биэрэр модуна.

Бэх кэлэйүнэрин тоҥут спортсменнар эрэ эттэриэн-ханнарыван биллэлэр. Эдэр болуотуннуук күүгүнү түбүктээх үлэтин кэнниттэн сытыы сүгэтин уурдар эрэ, спортивнай формаҕын үрдүгэр түһэрэ уонна дьэ, ырыаҥа ылламмыт чараннардаах иэдэс толоонно сүүрэ тахсара. Онуоҥ эрчиллиигэ Николай тө-ньелээх кэмэ сириэн тэлэйбийбитин, атаҕынан хас-хас нөҥү мэрэйдээбитин аҕаан сиппэккин.

1960 сыллаахха Николай Никутов ороҥуонна үһүн дистанцияларга сүүрүүгэ эйиэ умнуллубат рекорду олохтообута. Кини 10 тыһ. метр сириҥ 36 мүн. 04 сек. хаалбыта, оттон 30 тыһ. метрдээх дистанцияҕа 2 чаас 02 мүн. 02 сек. фиништээбитэ. Кини иитиннэ нарбиилэрэ 10-тан тахсалыы сылы ыыллыбатахтара. Эмиэ иитиннэ кордук, 1964 сыллаахха 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 16 мүн. 14 сек. бириэмэни кордербүтэ. Ол рекорд ахсыс сылыгар эрэ алдьаммыта.

Оччолорго стайер Николай Никутов республика биллиилээх быыйдарын ыытта иэмэх мастыы эрийсибитэ. Биир сырыыта «Урожай» ДСО республикатааҕы күһүҥгү кроһуугар 8 тыһ. метр дистанцияны 27 мүн. 37 сек. түмүктээн чемпион үрдүк аатын ылбыта. Ол эрээри кини саамай бастыҥ түмүгү 1963 сыллаахха Нальчик куораннаа көрдербүтэ. Онно Саха сирин хамаандатын саастаабыгар киирсэн 5 тыһ. метрга сүүрүүгэ 15 мүн. 21 сек. кэлэн, Россия тыа сирдэриэҥэн 70-са чулуу быыйдарыттан онус миэстэлэммита. Итиннэ Николай Никутов хамаандата алтыс миэстэҕэ тахсарыгар күүс-көмө буолбута.

Сүүрүү суолта ситиһиилэрэ эдэр саахыгар спорт хас да көрүнүөрүнэн дьэ, Ленинскэй юбилейнай медаль кавалердара Н.Н. Никутов аата киэҥ-киин биллэр. Кини олуктаах сүгэтин ыраас суола ороҥуон кинини уонунан ахсааннаах боччумнаах тутуулларыгар хаалбыттара. Бастыҥ болуотуннуук туппут дьиэтигэр дьоллоох олох уйаланнарыттан, дьон-сэргэ дуоһуйа сыныьанналларыттан, үлүмэһэҥ үдэлиилэриттэн иҥиһиттэн үөрүү, астыыр. Кини үлэтэ—барыта дьон туһугар.

Чурапчы дьонун-сэргэтин таптаан, олоҕун аргыһын мантан булан, оҕолонон-уруулаанан, дьиэуот туттан кини маннаа олохсуйда. Никутовтар—ыытканар үтүө мал. Кэргэнэ, Анна Степановна, эмиэ үлэ киһитэ. Хас киэнэ ахсын кинийлэр дьиэлэриигэр кэлиилэрин чороччу улаатан иһэр биэс эмдэй-сэмдэй уолаттара таһыйбэккэ күүтэллэр.

Ороҥуоммут спортивнай чиэһин аны атын эдэр быыйдар ситиһиилэхтэн көмүскүүллэр. Онтон кэҥэрэ үөрэр. Ол эрээри, ордук кини, бэртээхэй спортсмен, бастыҥ үлэһит, үтүөкэннээх киһи Н. Н. Никутов, эдэрдэр биэтэннэ тахсыыларын **долгуйа кэтэһэр**, ыыйыыларыттан оҕолуу үөрүр.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха АССР спордун маастара.

СНИМОККА: Н. Н. Никутов.

Айылҕа—норуот баайа

КҮӨХ ДОҔОРБУТУН ХАРЫСТЫАҒЫҢ

Айылҕаҕа сыныьанары, үчаллыгы бары таптыыбыт, кини кыладабыйын баайыттан туһамматах суоҕа мачы. Оттон кинини харыстыыр туһунан сэроктор ардыгар билбэт курдук тутталлар. Онуоҥ дьоннор сыныьнан ааспыт сирдэриэгэр араас кумааҕыны, сыыһы-бааҥ ньаллар, маҥы-оту алдьаталлар, маҥы көрдэн баран делиилэлары кэмигэр ыраастаабаттар. Эбэтэр уоту оттон баран сиэ умуруорбанна, табаахтаан баран беппүрүөскэлэрин тобоҕун уоттары быраҕан алдьархайы оноролор. Ол курдук, ааспыт сыллаахха ороҥуоннаах ойуур баһаара түөрт тэҥэ тура сылдьыбыта. Быйыл эмиэ хатыланан эҥэр. Оттон баһаар—ойуур саамай улахан остобо. Кини баһын оҕорунарыгар үтүө сыллар наадалар.

Ол иһин хас биирдиилээт уоттан ордук сэрэхтээх буолара, баһаары утары быраабылаары хаалбаҥа суох туруһаҥа. Уоту сэтиннэҕэ суох эмиэ талан, сири хаҥан оттуохтаахтар. Кораллаарыгар кичэйэн умуруоруохтаахтар. Саҥан нас ситэ тиэллибэккэ тыаҕа хаалар туһугар кинини биир сирэ-мохтоҥуохтээх, тула хаспах (минполоса) оҥоһуллуохтаах. Ити көрдөбүл тутуһуллубат туһугар лесхоз үлэһиттэрэ бу маҥы наада бас билиэхтэн ылар быраабылаахтар.

Булчуттар, балыксыттар, мас соҕотуоскалааччылар, оттуттар бэлиитэр уонна үчаллыгы сирдэрэ муоннайдаан бу дьоннортон баһаартан сэрэхтиэх буолуу туһунан документаны тоҥторуу ситиһиллиохтээх. Нэһиилэктэр ахсын оперативнай группалар тэриллэн ДНД-лар саастаптарыгар киллэриллиохтээхтэр. Маныаха сельсоветтар исполкомнара быһаччы кыттыллара, лесхоз үлэһиттэригэр көмөлөһүллүө эрэйиллэр.

П. АЛЕКСЕЕВ,
лесник.

Көмөҕүт иһин баҕыыба

Мин **саҕыырам, ыкпо** эбин үйүнүк ыалдьан үлэни ыыйбат буолбутум ыраатта.

Быйыл саас эдэр учуутал С. А. Бродникова залалтатынан VIII «а» кылааһа оҕолоро кэлэн 20-тэн тахса кубометр оттук маспын хайыстан, саҥаннан бизэрдилэр.

Күнду оҕолор, көмөҕүт иһин барыа баҕыыбын хаҥыатыннан биллэрэбин.

Н. В. ЗАБОЛОЦКАЯ,
үлэ ветерана.

РАБОЧАЙ ИДЭЛЭРИ БАҺЫЛААН!

Профессиональнай-техническэй училищелар ыҥыраллар

Тоҥулуттааҕы 4 №-дээх орто СПТУ

Бортуйуой (эр киһи тас таҥаһытар)—үөрэнии болдьоҕо 3 сыл.

Бортуйуой (дьахтар чараас таҥаһыгар)—үөрэнии болдьоҕо 3 сыл.

Сүүһү иитэр ферма механизатора (электрооборудованиены өрөмүөннээ, иҥнэ электромонтер үлэтин толоруохтаах)—үөрэнии болдьоҕо 3 сыл.

Кэҥэ профиллаах трактористт-машинист — үөрэнии болдьоҕо 3 сыл.

Младшай ветфельдшер—үөрэнии болдьоҕо 3 сыл.

Аадырыһа: 678075, Мэҥэ-Хаҥалас, Тоҥулу с. Тел. 2-74-37.

Харбалаахтааҕы 18 №-дээх СПТУ

Автомобиль водителэ (автомобилы өрөмүөннээһиҥнэ слесарь үлэтин толоруохтаах) — үөрэнии болдьоҕо 1 сыл.

Киэҥ профиллаах тракторист-машинист («С» категориялаах автомобиль водителэ)—1 сыл.

Тракторлардары, автомобиллэри, тыа хаһаайыстыбатын массыыналарын өрөмүөннэһиҥнэ слесарь—1 сыл.

Сылгы иитиитин маастара—1 сыл.

Искусственнай сиэмэлэһиҥнэ дьоҕурдаах младшай ветфельдшер—1 сыл.

Тыа сирин тутуутун маастара—1 сыл.

Аадырыһа: 670718, Алексеевскай ороҥуон, Харбалаах с. Тел. 24-4-97.

Ороҥуоннааҕы киин бэлиитэннэн Карпова Ирина Кузьминична аҕатыгар бэриллибит 098972 №-дээх больничнай лиис, суоттуутүнэн, дьиэгэ суоҕуннан хаҥылаллар.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)— орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907 Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3182.
№ ЗАКАЗА 70.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.